

Klimaat- en energieoverzicht

> 2014	2014	2015	2016	2017
--------	------	------	------	------

EU-PAKKET ENERGIE UNIE

Energie voorstellen					
2011: Energie 2050 2013: Groenboek 2030	Kaderstrategie Energie-Unie	Kaderstrategie resiliënt Energy Union	Winterpakket I	Winterpakket II	
Traject EU					
- Energieraad - ITRE commissie	- Energieraad - ITRE commissie - Europese Raad doelen 2030	- Energieraad - ITRE commissie - Resolutie EP klimaatdoelen	- Energieraad - ITRE/ENVI commissie	- Energieraad - ITRE/ENVI commissie	
Traject Tweede Kamer					
Commissie EZ	Commissie EZ en IenM	Commissie EZ - Rapporteur Van Veldhoven	Commissie EZ	Commissie EZ	

Klimaatvoorstellen							
2003: EU ETS 2020 2009: EU ETS Luchtvaart 2012: CO2 uitstoot auto's 2012: Biobrandstoffen (ILUC)		Herziening EU ETS 2021 – 2030	- EU Effort Sharing Regulation - LULUCF	Milieu voorstellen winterpakket II	Herziening EU ETS Luchtvaart	Mobiliteitspakket I	Mobiliteitspakket II
Traject EU							
- Milieuraad - ENVI commissie	- Milieuraad - ENVI commissie - Europese Raad doelen 2030	- Milieuraad - ENVI commissie - Resolutie EP klimaatdoelen	- Milieuraad - ENVI commissie		- Milieuraad - ENVI commissie	- Transportraad - TRAN commissie	- Milieu-/Transportraad - ENVI/TRAN commissie
Traject Tweede Kamer							
- Commissie IenM	- Commissie IenM	Commissie IenM - Rapporteur Remco Dijkstra	Commissie IenM	Commissie IenM			

KLIMAAT MONDIAAL

COP 1 t/m 19	COP 20 Peru	COP 21 Parijs	COP 22 Marrakesh	COP 23 Bonn
--------------	-------------	---------------	------------------	-------------

OVERIGE GREMIA MONDIAAL

			ICAO (luchtvaart)	Montreal Protocol (HFK's)	
--	--	--	-------------------	---------------------------	--

> 2014

Energievoorstellen:

[2011: Energie 2050](#)

[2013: Groenboek 2030](#)

Traject EU:

Energieraad

ITRE commissie

Traject TK:

Commissie EZ

[< terug naar het overzicht](#)

2014

Energievoorstellen:

Kaderstrategie Energie-Unie

Aanscherping doelen voor 2030; ontwikkeling hernieuwbare energiebronnen; versterking regionale samenwerking en interne marktintegratie; energiemix; energie-voorzieningszekerheid; verbeteren inspanningsverdeling.

Monitoring via jaarlijkse State of the Energy Union

Traject EU:

Vaststellen doelen voor 2030

- 40% emissiereductie (ETS en non-ETS)
- 27% toename aandeel hernieuwbaar
- 27% energie efficiency (mede afhankelijk van monitoring 2020 doelen)

Traject TK:

Commissie EZ en IenM

Stafnotitie kaderstrategie Energie-Unie

[← terug naar het overzicht](#)

2015

Energievoorstellen:

Kaderstrategie resiliënt Energy Union

Visie op veranderingen in de energiemarkt, met als doel een veilige, duurzame, concurrerende en betaalbare energievoorziening te waarborgen

Verordening herziening richtlijn energie-labelling

Herschaling van de door technische verbetering ontstane veelheid aan energielabels (A+, A+++ etc t/m G) naar het oude systeem van A t/m G.

Traject EU:

Energieraad

- Kaderstrategie Resiliënt Energy Union: Standpunt Raad aangenomen op 6 maart 2015.
- Verordening energielabelling – Onderhandelingsstandpunt aangenomen in november 2015.
Na onderhandelingen met het EP werd het akkoord tussen beide instellingen door de Raad goedgekeurd op 26 juni 2017. De verordening is van kracht sinds 1 augustus 2017.

Europees Parlement

- Kaderstrategie Resiliënt Energy Union: Advies EP (rapport Gróbarczyk) plenair aangenomen op 15 december 2015.
- Verordening energielabelling – Onderhandelingsstandpunt EP (rapport Tamburrano) aangenomen op 27 juni 2016.
- Resolutie EP klimaatdoelen

Traject TK:

Commissie EZ

Stafnotitie behandelvoorstel Energie-Unie

Rapporteur Van Veldhoven

Notitie invulling rapporteurschap

[← terug naar het overzicht](#)

2016

Energievoorstellen:

Winterpakket I

- [Strategie LNG en gasopslag](#)
- [Strategie verwarming en koeling](#)
- [Verordening Herziening aardgasvoorzieningszekerheid](#)
- [Herziening besluit intergouvernementele energie-overeenkomsten](#)

Traject EU:

Energieraad

- Strategie LNG en gasopslag: Raad neemt onder Nederlands voorzitterschap [conclusies](#) aan op 7 juni 2016.
- Strategie verwarming en koeling: Raad neemt onder Nederlands voorzitterschap [conclusies](#) aan op 7 juni 2016.
- Verordening aardgasvoorzieningszekerheid: [Onderhandelingsmandaat](#) Raad vastgesteld op 1/2/2016. Akkoord met EP goedgekeurd op 9 oktober 2017. Er komt een solidariteitsmechanisme tussen lidstaten dat voorrang geeft aan huishoudens in geval van een onderbreking van de aardgasvoorziening, er komen regionale noodplannen en maatregelen om 'reverse flow' makkelijker te maken. [Verordening](#) is in werking getreden op 1 november 2017.
- Besluit intergouvernementele energieovereenkomsten: [Raad akkoord](#) met onderhandelingsresultaat met EP op 21 maart 2017. De EC gaat energieovereenkomsten van lidstaten met derde landen ex ante beoordelen op verenigbaarheid met EU-recht. Onder druk lidstaten is dit beperkt gebleven tot gas en olie, elektriciteit blijft ex post. [Besluit](#) is in werking getreden op 2 mei 2017.

Europees Parlement

- Strategie LNG en gasopslag: [Verslag Gyürk](#) met advies EP plenair aangenomen op 25 oktober 2016.
- Strategie verwarming & koeling: [Verslag Gierek](#) met advies EP aangenomen op 13 september 2016.
- Verordening aardgasvoorzieningszekerheid: Akkoord met Raad ([verslag Buzek](#)) goedgekeurd op 12 september 2017.
- Besluit intergouvernementele energieovereenkomsten: Akkoord met Raad ([Verslag Krasnodębski](#)) plenair aangenomen op 2 maart 2017.

Traject TK:

Commissie EZ

De 2 wetgevende voorstellen (aardgas en IGA's) kregen in de TK een behandelvoorbehoud.

[Stafnotitie](#) met behandelvoorstel, Kamerstukdossier [34 427](#).

2016

Energievoorstellen:

Winterpakket II

- Overkoepelende mededeling Clean Energy package
- Verordening Governance (nationale monitoringplannen)
- Herziening Richtlijn Energy efficiency
- Herziening Richtlijn Bevordering gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen
- Mededeling energie-innovatie versnellen
- Herziening Verordening Interne markt elektriciteit
- Herziening Richtlijn Gem.regels interne markt elektriciteit
- Herziening Verordening Oprichting EU agentschap ACER
- Verordening Risicovoorbereiding in de electr.sector
- Herziening Richtlijn Energieprestaties gebouwen

Traject EU:

Energieraad

- Governance – Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld op 18/12/2017. Lidstaten maken iedere 10 jaar nationaal energie- en klimaatplan, daarna ‘iteratief proces’ met commentaar EC en andere lidstaten. Trilooگونderhandelingen met EP zijn gaande.
  - Energy efficiency: Raad focuspunten: voorgestelde doelen, energiebesparingsvereisten en financiering. Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld op 27 juni 2017. De trilooگونderhandelingen tussen EP en Raad zijn gaande.
  - Hernieuwbare energie: Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld op 18/12/2017. Doelstelling 27% hernieuwbaar in 2030, bindend voor EU als geheel. In transportsector 14% voor iedere lidstaat. De onderhandelingen tussen EP en Raad (triloog) zijn nog gaande.
  - Verordening interne markt elektriciteit: Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld op 18/12/2017 en Richtlijn gemeenschappelijke regels elektriciteitsmarkt: Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld op 18/12/2017. Lidstaten willen capaciteitsmechanismen blijven bestaan, mits tijdelijk en noodzaak is aangetoond. Politieke beslissingen rond regionale samenwerking blijven bij lidstaten. De trilooگونderhandelingen tussen EP en Raad zijn gaande.
  - ACER: Onderhandelingen over gemeenschappelijk Raadsstandpunt nog gaande.
  - Risicovoorbereiding: Onderhandelingsstandpunt Raad vastgesteld 23/11/2017. De trilooگونderhandelingen tussen EP en Raad zijn gaande.
  - Energieprestaties gebouwen – De Raad en het EP hebben 25/01/2018 een akkoord in triloog bereikt, zie brief van de minister van Binnenlandse Zaken hierover.
- ### Europees Parlement
- Energy efficiency: Verslag Poche (ITRE) met onderhandelingsstandpunt EP plenair aangenomen op 17/1/2018. Het EP wil bindende EU-doelstelling van 35% in 2030.
  - Hernieuwbare energie: Verslag Blanco López (ITRE) met onderhandelingsstandpunt EP plenair aangenomen op 17/1/2018. Het EP wil als doelstelling 35% in 2030.
  - Verordening interne markt elektriciteit: verslag Kariņš met onderhandelingsstandpunt EP aangenomen door ITRE-commissie op 26/02/2018.
  - Richtlijn gemeenschappelijke regels interne markt elektriciteit: verslag Kariņš met onderhandelingsstandpunt EP aangenomen door ITRE-commissie op 26/02/2018.
  - ACER: verslag Petersen met onderhandelingsstandpunt EP aangenomen door ITRE-commissie op 26/02/2018.
  - Risicovoorbereiding: rapport Zanonato met onderhandelingsstandpunt EP aangenomen door ITRE-commissie op 26/02/2018.
  - Governance: Verslag Rivasi en Turmes (gezamenlijk ITRE en ENVI) met onderhandelingsstandpunt EP plenair aangenomen 17/1/2018. Het EP wil dat EU in 2050 CO2-neutraal is.

Traject TK:

Commissie EZ

- Stafnotitie overall pakket
- Negatief oordeel subtoets Energieprestaties gebouwen (Kst 34 636)
- Alle voorstellen: behandelvoorbehoud (Kst 34 663)
- Governance: Vier moties VAO Energieraad 27/2/17 (zie hierna).
- Energy efficiency: Motie Mulder/Van Veldhoven (Kst 21501-33, nr 632), motie Van Veldhoven (Kst 21501-33, nr. 633), motie Van Veldhoven (Kst 21501-33, nr 654).
- Hernieuwbaar: motie Bosman et al. (Kst 21501-33 nr 631).
- Voortgangsverslag rapporteurs Energie-Unie

> 2014

Klimaatvoorstellen:

2003 [EU ETS 2020](#)

2009 [EU ETS Luchtvaart](#)

2012 [CO2 uitstoot auto's](#)

2012 [Biobrandstoffen \(ILUC\)](#)

Traject EU:

Behandeld in Milieuraad en Europees Parlement

Traject TK:

Commissie IenM

[Stafnotitie groenboek](#)

[< terug naar het overzicht](#)

2015

Klimaatvoorstellen:

Herziening EU ETS 2021 – 2030

Uitwerking doelen Europese Raad (okt. 2014) met kernelementen:

- Jaarlijkse verlaging emissieplafonds (2,2 % ipv 1,74%)
- Aanpassing verstrekking emissierechten (free allowances)
- Nieuwe financieringsinstrumenten

Traject EU:

Milieuraad en Europees Parlement

Akkoord bereikt tussen EP en Raad op 8/11/2017 met als extra voorwaarden Moderniseringsfonds voor kolen en andere vaste fossiele brandstoffen alleen in specifieke district heating systems in lidstaten met 30% lager dan gemiddeld BNP; verhoging van gratis rechten voor specifieke industrieën tot max. 3%. EP heeft ingestemd op 06/02/2018 en op 27/02/2018 heeft de Raad het akkoord bekrachtigd.

Traject TK:

Commissie IenM

- Moties ingebracht (en later aangenomen) tijdens VSO milieuraad 10/6/2015. Motie Van Veldhoven, motie Van Veldhoven/Dijkstra
- Motie ingediend (en later aangenomen) bij VAO milieuraad 13/10/2016. Motie Dijkstra/Mulder
- Motie ingediend (en later aangenomen) bij VAO milieuraad 20/6/2016. Motie Dijkstra/Van Veldhoven
- Moties ingediend (en later aangenomen) bij VAO milieuraad 23/2/2017. Motie Dijkstra, Motie Van Veldhoven

Rapporteur Remco Dijkstra

Notitie invulling rapporteurschap

[← terug naar het overzicht](#)

2016

Klimaatvoorstellen:

Klimaatpakket

- Overkoepelende Mededeling snellere overgang van Europa naar een koolstofarme economie
- Verordening bindende nationale reductiepercentages broeikasgassen 2021-2030 (Effort sharing) inspanningsverdeling tussen Lidstaten en klimaatdoelen voor niet ETS sectoren landbouw, bebouwde omgeving en transport
- Verordening LULUCF (Land use, land use change and forestry) boekhouding' voor de opslag en emissies van koolstof in de landgebruik en bosbouwsectoren
- Europese strategie voor Emissiearme mobiliteit – kondigt regelgevend kader aan voor emissiearme mobiliteit in het licht van het Parijs-akkoord

Traject EU:

Milieuraad en Europees Parlement

- Verordening LULUCF: politiek akkoord tussen Raad en EP bereikt op 14/12/2017
In akkoord wordt de periode 2000-2009 als referentiepunt gebruikt. Meer kappen dan dit referentieniveau toestaat, betekent elders emissies verminderen. Wel zijn er flexibiliteitsmogelijkheden in het voorstel voor bepaalde landen die meer kappen, zolang het overall EU doel van 40% in 2030 maar overeind blijft
- Verordening Effort Sharing (ESR): politiek akkoord tussen Raad en EP bereikt op 21/12/2017
startdatum 2019 plus vijf maanden – precies tussen de eisen van het Parlement (2018) en van de Raad en Commissie (2020) in. Gemiddelde emissies van 2016 – 2018 worden als referentie gebruikt.
Ook zijn de partijen het eens over het gebruik van flexibiliteiten, en over een reservefonds voor 'armere lidstaten' (equivalent van 105 mln ton CO₂).

Traject TK:

Commissie IenM

- Stafnotitie klimaatpakket
- Motie ingediend (en later aangenomen) bij VAO milieuraad 13/10/2016 over ESR Van Veldhoven/Dijkstra
- Moties ingediend (en later aangenomen) tijdens VAO milieuraad 8/6/2017 over ESR Van Veldhoven/Dijkstra/Kröger; Dijkstra
- Voortgangsverslag rapporteurs Energie-Unie
- Prioritaire voorstellen, voor de wetgevende voorstellen LULUCF en Effort Sharing regulation werd een behandelvoorbehoud afgesproken, en werden informatieafspraken met het kabinet gemaakt.

2016

Klimaatvoorstellen:

lenM-voorstellen uit het Winterpakket Energie unie II

Masterplan C-ITS - strategie voor intelligent transport systems

Werkplan Ecodesign/energy labelling (inclusief 6 productspecifieke maatregelen)

[← terug naar het overzicht](#)

2017

Klimaatvoorstellen:

Herziening EU ETS Luchtvaart

Voorstel om 'stop the clock' te verlengen: EU ETS te beperken tot EER.

Traject EU:

Milieuraad en Europees Parlement

18/11/2017 akkoord bereikt tussen Raad en Europees Parlement, plenaire stemming EP december, instemming op Raad in december 2017. Derogatie tot eind 2023. Herziening voorzien na beslissingen omtrent GMBM (Global Market Based Measures) in het kader van ICAO. Lineaire reductiefactor vanaf 2021.

Traject TK:

Commissie IenM

- TK behandelvoorbehoud gevestigd en ingetrokken.
- Moties ingediend (en later aangenomen) bij VAO Milieuraad 13 juni 2017: Mulder/Van Veldhoven

[← terug naar het overzicht](#)

2017

Klimaatvoorstellen:

Mobiliteitspakket I

- Overkoepelende mededeling Europe on the move - agenda for a socially fair transition towards clean, competitive and connected mobility
- Herziening Richtlijn Eurovignet (regels over wegbeprijzing)
- Herziening Richtlijn Europese Electronische Tolssystemen (regels over interoperabiliteit tolsystemen in EU)
- Verordening Monitoring CO2 emissies vrachtwagens (heavy duty vehicles)
- (en voorstellen over rust- en rijtijden, detachering wegverkeer en cabotage)

Traject EU:

Transportraad

Geagendeerd op de agenda van de transportraad 5 december onder Ests voorzitterschap voor debat en voortgang

Milieuraad

Monitoring CO2 emissies vrachtwagens: 15 december mandaat vastgesteld voor onderhandelingen met het EP

Europees Parlement

Planning 2-5 juli 2018 plenaire stemming

Traject TK:

- Subsidiariteitstoets uitgevoerd : geen meerderheid voor negatieve beoordeling ([zie stafnotitie](#))
- Behandelvoorbehoud
- Politieke dialoog gestart met Europese Commissie (juli 2017). Brief 7 november van de EU Cie
- Werkbezoek Brussel 10 juli 2017

[← terug naar het overzicht](#)

2017

Klimaatvoorstellen:

Mobiliteitspakket II

- Overkoepelende mededeling: invulling geven aan emissiearme mobiliteit
- Verordening CO2 emissies auto's en busjes
- Richtlijn Schone en zuinige wegvoertuigen
- Richtlijn Gecombineerd goederentransport
- Verordening toegang tot de internationale markt voor busvervoer
- Mededeling actieplan infrastructuur voor alternatieve brandstoffen

Traject EU:

Behandeling in milieuraad

Verordening CO2 emissies auto's en busjes, en Richtlijn Schone en zuinige wegvoertuigen

Behandeling in Transportraad

Richtlijn Gecombineerd goederentransport; actieplan infrastructuur voor alternatieve brandstoffen, verordening toegang tot de internationale markt voor busvervoer

Europees Parlement

ENVI commissie voortouw voor:

- Verordening CO2 emissies auto's en busjes, rapporteur Miriam Dalli (MAL, S&D)
- Richtlijn Schone en zuinige wegvoertuigen, rapporteur Andrzej Grzyb (POL, EVP)

TRAN commissie voortouw voor:

- Richtlijn gecombineerd goederentransport, rapporteur Daniela Aiuto (IT, EFD)
- Actieplan infrastructuur voor alternatieve brandstoffen
- Verordening toegang tot de internationale markt voor busvervoer

Traject TK:

Commissie IenW

Werkbezoek op 22 januari 2018 aan Brussel, gesprekken gevoerd met Europese Commissie, Europees Parlement, Permanente vertegenwoordiging, ACEA (koepel voor autofabrikanten) en Transport & Environment

[← terug naar het overzicht](#)

> 2014

COPs 1 t/m 19

Aantal mijlpalen:

- 1992: in Rio UNFCCC, eerste klimaatverdrag
- 1995 eerste COP in Berlijn, afspraak om tot doelen te komen
- 1997 Kyoto Protocol bij het Verdrag, afspraak om te komen tot gemiddeld vijf procent in de periode 2008-2012, ten opzichte van de emissies in 1990
- Aantal COPs waarin wordt gepoogd verdere invulling te geven, maar belemmeringen: niet aansluiten door o.a. VS en niet voldoende naleving plus kloof rijk/arm
- 2007 COP 13 Bali - afspraak om tot actieplan te komen. Mislukt min of meer in
- 2009 (COP 15 Kopenhagen)

In de COPs erna met pieken (Cancún) en dalen (Warschau) overbrugging van kloof, meer steun voor ontwikkelingslanden, toenadering China en VS.

[< terug naar het overzicht](#)

2014

COP 20 Peru

[← terug naar het overzicht](#)

2015

COP 21 Parijs

Parijs Akkoord:

Afspraak te verhinderen dat temperatuurstijging meer dan 2 graden in 2100 bedraagt, en ernaar te streven dat stijging maximaal 1,5 graad bedraagt.

[← terug naar het overzicht](#)

2016

COP22 Marrakesh,

- Uitwerking akkoord Parijs; vlak na verkiezing Trump
- Verslag ingebed in stafnotitie winterpakket II

[← terug naar het overzicht](#)

2017

COP 23 Bonn

9 t/m 17 november

[← terug naar het overzicht](#)

2016

ICAO

Oktober 2016 in ICAO (international civil aviation organisation) overeenstemming bereikt over een mondiaal systeem ter beperking van CO2 emissies door de luchtvaart. Betreft een op marktwerking gebaseerd systeem (Global Market Based Measure (GMBM)), gericht op compensatie groei CO2-emissies door de internationale luchtvaart vanaf 2020 via specifiek emissiereductieprojecten in periode 2021 – 2035.

[← terug naar het overzicht](#)

2016

Montreal Protocol (HFK's)

Wijziging van het Montréal Protocol om de productie en het gebruik van HFKs tot een minimum terug te brengen. HFKs (fluorkoolwaterstoffen) zijn zeer sterke broeikasgassen die o.a. in airconditioning en koelkasten worden gebruikt.

[← terug naar het overzicht](#)